

Asia C-689/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

18.12.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Sofiyski rayonen sad (Bulgarien) (Sofian kaupungin alioikeus,
Bulgaria)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

18.12.2020

Kantaja:

Banka DSK EAD

Vastaaja:

RP

Pääasian kohde

Pankkilaitoksen nostama kanne, jossa vaaditaan maksamaan loput kulutusluottosopimuksen ennenaikaisesti erääntyneeksi todetusta pääomasta ja erääntyneet korot. Kantaja vaatii vastaajaa maksamaan 24.10.2016–24.10.2017 maksamatta jätetyt erisuuruiset kuukausierät ja viimeisimpänä eräpäivänä (9.3.2019) jäljellä olleen ennenaikaisesti erääntyneeksi todetun pääoman, yhteensä 4 105,27 leviä (BGN) (n. 2 100 euroa); sopimuksen mukaisina korkoina ajalta 24.9.2016–9.11.2017 yhteensä 668,93 BGN (n. 340 euroa) sekä lakisääteisinä viivästyskorkoina yhteensä 84,06 BGN.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Luoton myöntäneen pankin kulutusluottosopimuksessa määrittelemän koron määrä riippuu siitä, onko kuluttaja tehnyt saman pankin kanssa sopimuksen luottosopimukseen kytketyistä maksupalveluista (jäljempänä: oheispalvelut). Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että tästä aiheutuu epäselvyyttä

siitä, miten eri vilpillistä kilpailua koskevia kansallisia oikeussääntöjä on sovellettava kyseiseen sopimukseen. Tästä aiheutuu eri kysymysryhmiä, nimittäin siitä, voidaanko tiettyjä kulutusluottojen myöntämiseen liittyviä menettelytapoja, jotka koskevat korkoalennuksia, joita tarjotaan pankin muiden, kulutusluoton myöntämiseen kytkettyjen oheispalvelujen käyttämisen perusteella, pitää sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetussa direktiivissä 2005/29 tarkoitetulla tavalla sopimattomina, siitä, miltä osin tällaisia menettelytapoja on pidettävä kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetussa direktiivissä 93/13 tarkoitettuina kohtuuttomina sopimusehtoina, ja siitä, onko kulutusluottosopimuksista annetun direktiivin 2008/48 mukaisia tiedonantovelvollisuuksia noudatettu.

Ennakkoratkaisukysymykset

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1. Onko direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e ja f alakohdan kanssa, ja perusoikeuskirjan 15 artiklan 2 ja 3 kohtaa tulkittava siten, että sopimusehdot aiheuttavat lojaliteettiperiaatteen vastaisesti velvoitteita kuluttajan vahingoksi, jos niillä nostetaan kuluttajan maksettavaksi luottosopimuksen perusteella tulevia kustannuksia merkittävästi siinä tapauksessa, että kuluttaja ei ohjaa työstään saatavaa vastiketta kuukausittain luoton antavassa pankissa olevalle pankkitilille, kun otetaan huomioon, että sopimusehtojen mukaan kuluttajalla on velvoite perustaa panttioikeus työstään saatavaan vastikkeeseen riippumatta siitä, miten ja missä valtiossa hän sen saa?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: onko direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e ja f alakohdan kanssa, tulkittava siten, että sopimusehdot aiheuttavat lojaliteettiperiaatteen vastaisesti velvoitteita kuluttajan vahingoksi, jos niissä ei edellytetä pelkästään, että kuluttaja ohjaa työstään saatavan vastikkeen luoton antavan elinkeinonharjoittajan [pankkitalille], vaan tosiasiallisesti myös sitä, että kuluttaja käyttää muita luoton antavan elinkeinonharjoittajan palveluja?

3. Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: minkä kriteerien mukaan kansallisen tuomioistuimen on lähtökohtaisesti arvioitava sopimusehdon kohtuuttomuutta? Onko huomioon otettava erityisesti luottosopimuksen kohteen ja kuluttajan käytettäväksi tulevien oheispalvelujen välisen kytkennän vahvuus, oheispalvelujen määrä ja kansalliset kytkeykauppojen rajoittamista koskevat oikeussäännöt?

4. Sovelletaanko kansallisen oikeuden unionin oikeuden mukaista tulkintaa koskevaa periaatetta, sellaisena kuin se on vahvistettu tuomion von Colson, 14/83, 26 kohdassa, myös tulkittaessa kansallisia oikeussääntöjä, joissa säädetään muista oikeudenaloista (tässä tapauksessa vilpillistä kilpailua koskevia oikeussääntöjä), joilla on kuitenkin yhteys sen Euroopan unionin säädöksen aineellisoikeudelliseen

sisältöön, jota kansallinen tuomioistuin soveltaa siinä vireillä olevassa asiassa (tässä asiassa kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettu direktiivi 93/13/EY)?

5. Onko direktiivin 2005/29/EY 7 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan d alakohdan kanssa, ja direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan f alakohtaa tulkittava siten, että kyseisten säännösten mukaan on kiellettyä ilmoittaa alempi lainakorko kuluttajaluottoa koskevassa pääsopimuksessa, jos luoton myöntäminen tällaisella lainakorolla asetetaan riippuvaiseksi ehdoista, joista määrätään sopimusliitteessä? Onko tätä tutkittaessa arvioitava sitä, miten lainakoron alentamisen ehdot on muotoiltu, millaisin edellytyksin alennus jää soveltamatta sekä millä tavalla alennuksen saa jälleen edukseen?

6. Onko direktiivin 2005/29/EY 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että arvioitaessa mahdollisuutta siitä, että menettely olennaisesti vääristää kuluttajien taloudellista käyttäytymistä, on otettava huomioon kulutusluottoja myöntävän pankin markkinaosuus, kun otetaan huomioon tällaisia tuotteita käyttävien kuluttajien tarpeet?

7. Onko direktiivin 2008/48/EY 3 artiklan g alakohtaa tulkittava siten, että kulutusluottosopimukseen liittyvien sopimusten, joiden täyttämisen perusteella kulutusluottosopimuksen mukaan myönnetään korkoalennus, kustannukset ovat osa luoton todellista vuosikorkoa ja ne on otettava huomioon kyseisen todellisen vuosikoron laskemisen yhteydessä?

8. Onko direktiivin 2008/48/EY 3 artiklan g alakohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 93/13/EY 5 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jos luottosopimukseen liittyvien sopimusten mukaisia velvoitteita ei täytetä ja tästä seuraa luoton lainakoron korotus, todellinen vuosikorko on vastaavasti laskettava ottaen huomioon myös velvoitteiden laiminlyöminen mukainen korkeampi lainakorko?

9. Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa tulkittava siten, että todellista vuosikorkoa koskevien tietojen, jotka eivät ole asianmukaisia, antamista elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan luotonottajana tekemässä luottosopimuksessa on pidettävä todellista vuosikorkoa koskevan tiedon puuttumisena luottosopimuksesta ja että kansallisen tuomioistuimen on sovellettava oikeudellisia seurauksia, joista kansallisessa lainsäädännössä määrätään siltä varalta, että todellista vuosikorkoa koskeva tieto puuttuu kulutusluottosopimuksesta?

10. Onko direktiivin 2008/48/EY 22 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä säädetty seuraamus eli kulutusluottosopimuksen pätemättömyys, jolloin ainoastaan lainaksi annettu pääoma on maksettava takaisin, on oikeasuhteinen, jos todellista vuosikorkoa ei ole ilmoitettu täsmällisesti kulutusluottosopimuksessa?"

Unionin lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 15 artiklan 2 ja 3 kohta (EUVL 2016, C 202, s. 389).

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 3 artiklan 1 kohta ja 5 artikla sekä direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e ja f alakohta

Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi; EUVL 2005, L 149, s. 22)) 7 artiklan 2 kohta, 5 artiklan 2 kohdan b alakohta ja 6 artiklan 1 kohdan d alakohta.

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 22.5.2008, L 133, s. 66) 3 artiklan g alakohta, 10 artiklan 2 kohdan f ja g alakohta ja 22 artiklan 4 kohta.

Tuomio 10.4.1984, von Colson, 14/83, EU:C:1984:153, 26 kohta.

Tuomio 15.3.2012, Pereničová ja Perenič, C- 453/10, EU:C:2012:144, 43 ja 44 kohta.

Tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 78 kohta.

Tuomio 19.9.2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, 48–50 kohta.

Tuomio 20.9.2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745.

Tuomio 10.9.2020, A., C-738/19, EU:C:2020:687, 37 kohta.

Kansallinen lainsäädäntö

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa useisiin asiassa sovellettaviin kansallisiin oikeussäätöihin. Tärkeimmissä näistä säädetään niiden asian kannalta relevanteissa osissa seuraavaa:

Velvoitteista ja sopimuksista annettu laki (Zakon za zadalzhniata i dogovorite)

149 § Saatavan vakuudeksi voidaan perustaa panttioikeus [– –] saatavaan [– –].

Kuluttajansuojalaki (Zakon za zashtita na potrebitelite)

68c §. Sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä.

68d § (1) [– –]

(4) Sopimattomina pidetään myös harhaanjohtavia ja aggressiivisia kaupallisia menettelyjä [– –].

68e § (1) Kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana, jos se [– –] on omiaan harhauttamaan keskivertokuluttajaa, vaikka annettu tieto olisikin asiallisesti virheetön [– –].

(2) Edellä 1 momentissa tarkoitettuja seikkoja ovat seuraavat tiedot:

[– –]

4. hinta tai sen laskentatapa tai erityinen hintaetu;

[– –]

68f § (1) Kaupallista menettelyä pidetään lisäksi harhaanjohtavana, jos [– –] jätetään mainitsematta olennaisia tietoja [– –].

(2) Kaupallista menettelyä pidetään myös harhaanjohtavana, jos elinkeinonharjoittaja salaa olennaisia tietoja [– –] jättämällä ne mainitsematta [– –] tai antaa ne epäselvällä tavalla [– –].

68h § Kaupallista menettelyä pidetään aggressiivisena, jos se [– –] häirinnän, pakottamisen [– –] tai sopimattoman vaikuttamisen keinoin merkittävästi heikentää tai on omiaan merkittävästi heikentämään keskivertokuluttajan valinnanvapautta tai käyttäytymistä [– –].

68m § (1) Jos kuluttaja on tehnyt sopimuksen elinkeinonharjoittajan kanssa sopimattoman kaupallisen menettelyn perusteella, kuluttajalla on oikeus purkaa sopimus, irtisanoa kyseinen sopimus ilman irtisanomisaikaa tai muuttaa sopimusta ilman sopimuskumppanin suostumusta ja vaatia vahingonkorvausta yleisten vahingonkorvausoikeudellisten sääntöjen mukaisesti [– –].

143 § Kohtuuttomana sopimusehtona kuluttajasopimuksessa pidetään sopimusehtoa, joka lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille jollakin seuraavista tavoista:

[– –]

9. edellyttämällä kuluttajan suostumusta sopimusehtoihin, joihin hän ei ole voinut tutustua ennen sopimuksen tekemistä;

12. [– –] antamalla elinkeinonharjoittajalle oikeuden korottaa hintaa ilman että kuluttajalla on tällöin oikeutta peruuttaa sopimus, edellyttäen, että lopullinen hinta on liian korkea suhteessa sopimuksen tekohetkellä sovittuun hintaan;

[– –]

18. asettamalla vastaavia ehtoja.”

Kulutusluottolaki (Zakon za potrebitelskia kredit)

5 § (1) Luotonantajan [– –] on hyvissä ajoin ennen kuin kulutusluottosopimus [– –] sitoo kuluttajaa annettava kuluttajalle eri tarjousten vertailemiseen tarvittavat tiedot, jotta tämä voi tehdä perustellun päätöksen kulutusluottosopimuksen tekemisestä.

(2) Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on toimitettava liitteessä 2 olevan ”Eurooppalaiset vakiotiedot [– –]” -lomakkeen avulla.

[– –]

(4) Edellä 1, 2 [– –] momentissa tarkoitetut tiedot sekä yleiset sopimusehdot on toimitettava kuluttajalle maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä ja ne on esitettävä selkeästi [– –] ja ymmärrettävästi.

[– –]

(7) Jos vaihtuvakorkoisen luottosopimuksen yhteydessä käytetään viitekorkoa, luotonantajan [– –] on ilmoitettava kuluttajalle viitekoron nimi ja yksilöitävä sitä hallinnoiva taho sekä kuvattava viitekoron vaikutuksia kuluttajaan erillisessä asiakirjassa, joka liitetään ”Eurooppalaiset vakiotiedot [– –]” -lomakkeeseen. Kaikki luotonantajan [– –] kuluttajalle antamat lisätiedot esitetään erillisessä asiakirjassa, joka liitetään edellä 2 momentissa tarkoitettuun lomakkeeseen.

[– –]

10a § [– –]

(4) Kulutusluottosopimuksessa on määriteltävä selvästi ja täsmällisesti korvausten ja/tai provisioiden luonne ja määrä ja toimet, joista niitä veloitetaan.

11 § (1) Kulutusluottosopimus on laadittava ymmärrettävällä kielellä ja sen on sisällettävä seuraavat tiedot:

[– –]

9. luoton lainakorko, koron soveltamista koskevat ehdot sekä alkuperäiseen lainakorkoon sovellettava indeksi tai viitekorko sekä lainakoron muuttumiseen liittyvät kaudet, ehdot ja menettelyt ja, jos eri tilanteissa sovelletaan erilaisia lainakorkoja, edellä mainitut tiedot kaikista sovellettavista koroista;

9a. 33a §:ssä tarkoitetun viitekoron laskentatapa;

10. todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva luoton kokonaismäärä [– –];

11. kuluttajan luoton takaisinmaksuehdot, mukaan lukien lyhennystaulukko, jossa on tiedot [– –] eri maksettavista määristä, jotka erääntyvät lyhennyksinä eri korkokannoilla;

12. kun kyseessä on sellaisen luottosopimuksen pääoman lyhennys, jossa luottoaika on kiinteä, tiedot kuluttajan oikeudesta saada [– –] lyhennystaulukko, josta ilmenevät suoritettut ja suoritettavat maksut [– –]

14. kaikki tilin avaamiseen liittyvät maksut tai tilinhoitomaksut yhdestä tai useammasta luoton hallintaa (luotonnostotapahtumat ja maksujen suorittaminen) varten avatusta tilistä, paitsi jos tilin avaaminen on vapaaehtoista [– –];

15. luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko ja sen mukauttamista koskevat järjestelyt sekä kaikki sopimuksen täyttämättä jättämisestä aiheutuvat maksut;

16. varoitus kuluttajan maksuviivästyksen seuraamuksista;

[– –]

18. mahdollisesti kuluttajalta vaadittavat vakuudet;

[– –]

19 § (1) Luoton todellinen vuosikorko sisältää luoton tämänhetkiset ja tulevat kokonaiskustannukset kuluttajalle (korot, muut välittömät tai välilliset kustannukset, provisiot, korvaukset [– –]) esitettynä vuotuisena prosenttilukuna myönnetyn luoton kokonaismäärästä.

(2) Todellinen vuosikorko lasketaan liitteessä 1 esitetyn kaavan mukaisesti, ja tällöin otetaan huomioon siinä mainitut yleiset ehdot ja muut oletukset.

(3) Todellisen vuosikoron laskemisessa ei oteta huomioon seuraavia kustannuksia:

1. kustannukset, joita kuluttajalle syntyy, jos hän ei täytä kulutusluottosopimukseen perustuvia velvoitteitaan;

[– –]

3. kulutusluottosopimukseen liittyvät tilinhoitokustannukset, [– –], muut maksuihin liittyvät kustannukset, jos tilin avaaminen on vapaaehtoista ja tiliin liittyvät kustannukset esitetään luottosopimuksessa tai muussa kuluttajan kanssa tehdyssä sopimuksessa selvästi ja eritellysti.

[– –]

21 § (1) Kulutusluottosopimuksen ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on tämän lain mukaisten edellytysten kiertäminen, ovat pätemättömiä.

[– –]

22 § Kulutusluottosopimus on pätemätön, jos edellä [– –] 11 §:n 1 momentin 7–12 ja 20 kohdassa tai 2 momentissa [– –] säädetty edellytykset eivät täyty.

23 § Jos kulutusluottosopimus todetaan pätemättömäksi, kuluttaja maksaa takaisin vain luoton nettomäärän eikä hänen ole suoritettava korkoa tai muita luottokustannuksia.

24 § Kulutusluottosopimukseen sovelletaan myös kuluttajansuojalain (Zakon za zashtita na potrebitelite) 143–148 §:ää.

33 § (1) Kuluttajan viivästyksen yhteydessä luottovelkoja voi vaatia korkojen suorittamista ainoastaan määrästä, jota ei ole maksettu ajallaan, viivästyksen keston ajalta.

(2) Jos kuluttaja viivästyy luotonmaksussaan, viivästyksestä maksettava korvaus ei saa ylittää lakisääteistä korkokantaa.

[– –]

§ 1. Tässä laissa tarkoitetaan:

”kuluttajalle aiheutuvilla luoton kokonaiskustannuksilla” kaikkia kustannuksia, mukaan luettuina korko, provisiot, verot, korvaukset luotonvälittäjille ja muunlaiset maksut, jotka liittyvät välittömästi kulutusluottosopimukseen, jotka ovat luotonantajan tiedossa ja jotka kuluttajan on maksettava [– –].

Kilpailulaki (Zakon za zashtita na konkurentsia)

15 § (1) Kaikki [– –] kahden tai useamman yrityksen väliset yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka estävät, rajoittavat tai vääristävät kilpailua merkityksellisillä markkinoilla tai joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää tällaista kilpailua ovat kiellettyjä, ja erityisesti menettelytavat

[– –]

5. joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisävelvoitteita tai tekee lisäsopimuksia, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataivan mukaan ei ole yhteyttä pääsopimuksen kohteeseen tai sen täyttämiseen.

(2) Edellä 1 momentissa tarkoitettut sopimukset ja päätökset ovat pätemättömiä.

[--]

(5) Kuluttajasopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät johda sopimuksen pätemättömyyteen, jos sopimus voi olla voimassa myös ilman näitä ehtoja.

16 § (1) Edellä 15 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa ei sovelleta sopimukseen, päätöksiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden vaikutus kilpailuun on vähäinen.

(2) Vaikutus kilpailuun on vähäinen, jos menettelyyn osallistuneiden yritysten osuus sopimuksen, päätöksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan kohteena olevista tavara- tai palvelumarkkinoista ei yhteenlaskettuna ylitä seuraavia raja-arvoja:

1. 10 prosenttia merkityksellisistä markkinoista, jos menettelyyn osallistuneet yritykset kilpailevat keskenään;

[--].

36 § [--]

(2) Myydyin tavarain tai palvelun lisäksi ilmaiseksi tai väitetysti muun tavarain tai palvelun hintaan sisältyneenä annettun lahjan tarjoaminen tai antaminen on kiellettyä; tätä ei sovelleta: vähäarvoisiin myyminen edistämislahjoihin [--].

[--].

37a § (1) Kaikki vahvemmassa neuvotteluasemassa olevan yrityksen sellainen toiminta tai tekemättä jättäminen, joka kaupallisena menettelyinä lojaliteettiperiaatteen vastaisesti vahingoittaa tai on omiaan vahingoittamaan heikommassa neuvotteluasemassa olevan osapuolen tai kuluttajan intressejä, on kielletty. Sopimattomina pidetään toimintaa tai tekemättä jättämistä [--] kuten esimerkiksi kohtuuttoman tiukkojen ehtojen [--] asettamista [--].

(2) Vahvempaa neuvotteluasemaa arvioitaessa otetaan huomioon merkityksellisten markkinoiden rakenteen ominaispiirteet ja asianomaisten yritysten välinen oikeudellinen suhde, jota arvioitaessa otetaan huomioon niiden keskinäisen riippuvuuden aste [--].

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Pääasian asianosaiset tekivät 9.3.2016 kulutusluottosopimuksen. Kyseisen sopimuksen perusteella vastaajalle myönnettiin noin 5 000 BGN (n. 2 550 euroa) suuruinen laina 36 kuukaudeksi. Luoton laina on vaihtuvakorkoinen siten, että koron määrä on kuuden kuukauden EURIBOR-korko laskettuna yhteen kiinteän 7,606 prosentin marginaalin kanssa.

- 2 Sopimuksen tekohetkellä luoton todellinen vuosikorko oli 8,2 prosenttia. Luotto olisi tullut maksaa takaisin 36 kuukausieränä, joiden suuruus oli aina 159,24 BGN (n. 82 euroa).
- 3 Luottosopimuksen 8 kohdassa määrätään, että sopimuksen mukainen alkuperäinen korkokanta on mainittu myyninedistämistarkoituksessa ja sitä sovelletaan, jos vastaaja täyttää sopimuksen liitteessä 2 määritellyt ehdot. Jos vastaaja ei täytä näitä ehtoja, luoton korkokannan osan muodostava kiinteä marginaali nousee alkuperäisestä 7,606 prosentista 14,356 prosenttiin (eli 6,75 prosenttiyksiköllä, jolloin todellinen vuosikorko lähes kaksinkertaistuu).
- 4 Luottosopimuksen lisäksi tehtiin myös työstä saatavan vastikkeen panttaamista koskeva sopimus, jossa vastaaja totesi, että hän työskentelee bulgarialaisessa yrityksessä toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen perusteella.
- 5 Sopimuksen liitteessä 2, joka on päivätty 1.3.2016 ja jonka myös vastaaja on allekirjoittanut, ilmoitetaan erilaisia kulutusluottoihin sovellettavia alennuksia.
- 6 Kyseisen liitteen 1.1.1. kohdan mukaan myyninedistämistarkoituksessa mainitun 8,20 prosentin vuosikoron soveltamisedot täyttyvät kulutusluottosopimuksen yhteydessä, jos luotonsaaja
 - a) ohjaa työstään saatavan vastikkeenpalkkansa tilille, joka on avattu Banka DSK EAD:ssa;
 - b) perustaa työstään saatavan vastikkeen panttioikeuden Banka DSK EAD:n hyväksi;
 - c) perustaa panttioikeuden Banka DSK EAD:n hyväksi kaikkiin saataviinsa kyseisessä pankissa avatuilla tileillä;
 - d) hakee debitkorttia Banka DSK EAD:lta;
 - e) osallistuu Banka DSK EAD:n verkkopankkijärjestelmään ”DSK Direkt”;
 - f) suostuu vastaanottamaan vähintään kahdenlaisia ilmoituksia tekstiviestitse (SMS) ja
 - g) maksaa kuukausittain vähintään yhden laskun, joka koskee kunnallisia huoltopalveluja (sähkö, puhelin, vesihuolto...), käteisettä suoraveloituksena Banka DSK EAD:n välityksellä tai maksaa kuukausittain vähintään 10 BGN ylimääräiseen, vapaaehtoiseen eläkekassaan DSK Rodinaan.
- 7 Liitteen 2 1.2.1. kohdan mukaan vuosikorko on 8,70 prosenttia, jos luotonsaaja täyttää ainoastaan edellä a–c alakohdassa mainitut ehdot. Jos d–g alakohdan mukaisia palveluja (”Oheispalvelut”) ei käytetä kahtena peräkkäisenä kuukautena, mutta luotonsaaja täyttää a–c alakohdan mukaiset ehdot, liitteen 2 9.1.2. kohdan

mukaan korkokanta nousee 0,5 prosenttiyksiköllä seuraavasta kuukausierästä alkaen ja sen määrä on todellisuudessa jälleen 8,70 prosenttia vuodessa.

- 8 Liitteen 2 9.1.1. kohdassa määrätään, että jos kahtena peräkkäisenä kuukautena luotonsaajan työstään saatavaa vastiketta ei makseta hänen tililleen Banka DSK EAD:ssa (eli edellä mainittujen a–c alakohdan mukaiset ehdot eivät täyty) mutta luotonlyhennykset maksetaan tilille, luottoon sovelletaan seuraavasta lyhennyksestä alkaen 11,95 prosentin korkoa. Jos kaksi tai useampaa lyhennystä suoritetaan myöhässä, 9.1.3. kohdan mukaan mitään liitteen 2 mukaisia luotonalennuksia ei enää sovelleta.
- 9 Liitteen 2 9.1.2. kohdassa määrätään, että alennukset voidaan ”palauttaa”, jos luottoa lyhennetään säännöllisesti, jos luotonsaaja täyttää jälleen alennusten soveltamisedellytykset ja ilmoittaa tästä Banka DSK EAD:lle. Kohdassa ei ilmoiteta, onko tällainen palauttaminen pakollista ja millaisin edellytyksin se mahdollisesti on pakollista.
- 10 Oikeudenkäynnissä pyydetyn tilintarkastuslausunnon mukaan vastaaja lakkasi maksamasta lainanlyhennyksiä 24.10.2016. Asiantuntija toteaa, että tästä ajankohdasta alkaen asian kantaja veloitti maksamatta olevasta velkapääomasta 24.12.2016 asti 14,687 prosentin vuosikorkoa, 24.7.2017 asti 14,682 prosentin vuosikorkoa ja 9.11.2017 asti 14,624 prosentin vuosikorkoa. Tämän jälkeen laina todettiin ennaikaisesti erääntyneeksi eikä sopimusperusteisia korkoja laskettu. Pankin esittämien tietojen perusteella maksamatta oleva luottovelka muodostuu velkapääomasta, jonka määrä on 4 105,27 BGN; sopimukseen perustuvista koroista, joiden määrä on 668,93 BGN, ja viivästyskoroista, joiden määrä on 84,07 BGN.
- 11 On yleisesti tiedossa, että monet Bulgarian luottolaitokset tarjoavat kuluttajille matalampia korkokantoja, jos kuluttajat ohjaavat työstään saatavan vastikkeen luotonantajana olevassa pankissa avatulle tilille. Bulgariassa mainostetaan myös lainoja, jotka näyttävät houkuttelevimmilta kuin markkinaehtoiset lainat ja joiden yhteydessä ei edellytetä ”työstä saatavan vastikkeen ohjaamista” luotonantajana olevaan pankkiin. Tästä voidaan päätellä, että Bulgarian pankkimarkkinoilla on tavanomaista velvoittaa luotonsaajat säilyttämään työstään saatavan vastikkeen tilillä, joka on avattu luotonantajana olevassa pankissa.
- 12 Kantaja – Banka DSK EAD – on yksi suurimmista markkinoilla toimivista luottolaitoksista, ja mediatietojen mukaan sen n. 10 prosentin markkinaosuus tekee siitä joko suurimman tai toiseksi suurimman markkinatoimijan. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuimien toteaa, että se ei ole pääasiassa pyytänyt tietoja kantajan markkinaosuudesta, koska ei ole selvää, onko tällä seikalla merkitystä oikeudenkäynnin kannalta.

Lyhyt esitys ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että yksi lain soveltamista pääasiassa koskeva ongelma perustuu riidanalaisen kulutusluottosopimuksen liitteessä 2 oleviin ehtoihin.

Sopimusehtojen kohtuuttomuus

- 14 Ensiksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, ovatko oheispalvelujen käyttämisen pakollisuutta koskevat sopimusehdot direktiivin 93/13 3 artiklassa edellytetyllä tavalla lojaliteettiperiaatteen mukaisia, kun otetaan huomioon, että luottosopimuksessa kuluttajalle asetetaan häntä rasittava velvoite, joka samalla merkitsee kilpailuetua luotonantajalle.
- 15 Erityisesti ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää tulkitsemaan direktiivin 93/13 3 artiklassa käytettyä ilmaisua ”kuluttajan vahingoksi”. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on epävarma siitä, onko kuluttajan velvoite säilyttää työstään saatavaa vastiketta tilillä pankissa, josta hän on ottanut lainaa, sinänsä vahingoksi kuluttajalle, ja siitä, onko ehto, joka koskee tiettyjen oheispalvelujen käyttöä (jotka eivät osin ole ilmaisia), jotta kuluttaja saa alennusta sopimukseen sovellettavasta lainakorkokannasta, aina vai vain joissain tapauksissa kuluttajalle vahingollinen.
- 16 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, onko velvoite ohjata työstä saatavan vastike kyseisessä pankissa avatulle tilille unionin oikeuden vastainen. Velallinen on käsiteltävässä asiassa kolmannen valtion kansalainen, joka työskentelee bulgarialaisen työnantajan palveluksessa mutta joka voi vaihtaa asuinpaikkaansa. Tässä yhteydessä velvoite ohjata työstä saatava vastike bulgarialaiselle tilille voi muodostaa esteen hänen mahdollisuudelleen käyttää hänellä perusoikeuskirjan 15 artiklan 3 kohdan, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 15 artiklan 1 kohdan kanssa, nojalla olevaa oikeutta eli oikeutta hakeutua työsuhteeseen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että tältä osin on otettava huomioon, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään myös toisesta keinosta turvata pankin saatava eli työstä saatavaa vastiketta koskevan panttioikeuden perustamisesta, mitä on edellytetty sopimuksella pääasiassa.
- 17 Jos direktiivissä 93/13 säädetyn kannalta on lähtökohtaisesti sallittua, että pankki edellyttää kuluttajalta sitä, että hän ohjaa työstään saatavan vastikkeen kyseisessä pankissa olevalle tilille, tulee toiseksi esiin kysymys siitä, onko tällaisesta velvoitteesta sopiminen kohtuutonta, kun otetaan huomioon vaatimus oheispalvelujen käyttämisestä.
- 18 Voidakseen vastata tähän kysymykseen ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tarvitsee tietoa siitä, mitä kriteerejä sen on sovellettava, kun se arvioi oheispalveluja koskevien sopimusehtojen kohtuuttomuutta. Kyseinen tuomioistuin toteaa, että unionin oikeudessa ei ole säännöksiä, joissa nimenomaisesti

kiellettäisiin tai rajoitettaisiin elinkeinonharjoittajan mahdollisuutta edellyttää kuluttajan sitoutumista kytkykauppaan (Renda, A. [coord.], *Tying and Other Potentially Unfair Commercial Practices in the Retail Financial Service Sector. Final Report. 2009*, Centre for European Policy Studies, s. 147 – 149, saatavilla osoitteessa:

https://ec.europa.eu/finance/consultations/2010/tying/docs/report_en.pdf.

Tällaisia säännöksiä on pelkästään yritysten välisille liiketoimille – ks. SEUT 101 artiklan 1 kohdan e alakohta.

- 19 Kytkeykaupat on kuitenkin kielletty Bulgarian lainsäädännön nojalla, erityisesti kilpailulain (Zakon za zashtita na konkurentsia, jäljempänä ZZK) 36 §:ssä ja yleisesti ZZK:n 29 §:ssä. Kun otetaan huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen toteamus siitä, että sovellettaessa direktiiviä 93/13 on otettava huomioon myös kansalliset kuluttajansuojaa koskevat säännökset (tuomio C-738/19, A, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), unionin tuomioistuimen tulisi ottaa kantaa siihen, onko silloin, kun arvioidaan kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen ehdon kohtuuttomuutta, otettava huomioon myös kansalliset vilpillisen kilpailun ehkäisemistä koskevat oikeussäännöt. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin puoltaa tulkintaa, jonka mukaan kansalliset kilpailustandardit on otettava huomioon arvioitaessa sopimusehdon kohtuuttomuutta.

Unionin oikeuden mukainen tulkinta

- 20 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii lisäksi, miten kansallisia vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi säädettyjä kilpailustandardeja on tulkittava suhteessa direktiivissä 93/13 säädettyyn.
- 21 Bulgarian ZZK:ssa säädetty kytkeykauppojen kieltoa koskevat säännöt ovat luonteeltaan yleisiä, mutta laissa ei ole säädetty yksityiskohtaisia edellytyksiä, joiden vallitessa kyseistä kieltoa on sovellettava. Bulgarian lainsäätaja on säätänyt asiakkaiden vilpillistä houkuttelua koskevan kiellon, joka koskee myös pakottamista kytkeykauppoihin sitoutumiseen, ZZK:n 36 §:n 1 momentissa. ZZK:n 29 §:n mukaan kiellettyä on myös asiakkaiden houkuttelu toiminnalla, joka on vilpillistä suhteessa muihin yrityksiin. Kyseisten kieltojen tarkoituksena on lähinnä suojata muita elinkeinonharjoittajia, jotka välittömästi kilpailevat sääntöjenvastaisesti toimivan elinkeinonharjoittajan kanssa. Kun sopimaton kaupallinen menettely kuitenkin on kiellettyä ja kun otetaan huomioon edellä mainittu oikeuskäytäntö, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo kuitenkin, että sen olisi otettava huomioon myös tämä kiello arvioidessaan kuluttajan kanssa solmitun sopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta.
- 22 Kun otetaan huomioon ZZK:n 29 §:n ja 36 §:n 1 momentin laajat tulkintamahdollisuudet, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii erityisesti, onko kansallisessa lainsäädännössä säädettyä vilpillisen kilpailun kieltoa sovellettaessa tulkittava kyseistä kieltoa paitsi direktiivissä 93/13 säädettyjen

kuluttajasopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevien sääntöjen myös perusoikeuskirjan 38 artiklassa määrättyjen vaatimusten valossa. Jos velvollisuus tulkita kieltoa tällä tavalla on olemassa, on kansallisen tuomioistuimen tulkittava kansallisessa kilpailuoikeudessaan säädettyjä kieltoja ottaen huomioon paitsi kilpailijoiden myös kuluttajien intressit.

- 23 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa lisäksi, että tuomion von Colson, 14/83, 26 kohdassa todetun mukaan velvollisuus unionin oikeuden mukaiseen tulkintaan koskee ainoastaan oikeussääntöjä, joita kansallinen tuomioistuin soveltaa oikeudenkäynnissä välittömästi, eikä sitä sovelleta oikeussääntöihin, jotka eivät koske kyseistä asiaa. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on ratkaistava, onko kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen ehtoja pidettävä kohtuuttomina kuluttajansuojalain (Zakon za zashtita na potrebitelite) 143 §:n nojalla, kun sillä on pantu kansallisesti täytäntöön direktiivin 93/13 mukaiset vaatimukset. Samalla sen on arvioitava kyseisiä vaatimuksia ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön mukaiset yleiset standardit, joista ei ole säädetty välittömästi kyseisen Euroopan unionin säädöksen täytäntöön panemiseksi, eli ottaen huomioon vilpillistä kilpailua koskevat säännökset. Sikäli kuin viimeksi mainittuja säännöksiä voidaan kuitenkin käyttää kuluttajansuojan toteutumisen kriteerinä, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, kun otetaan huomioon kuluttajansuojan lähtökohtainen välttämättömyys perusoikeuskirjan [38] artiklan mukaan, että kansalliset kilpailustandardit on otettava huomioon kuluttajan intressien tulkinnan yhteydessä. Kyseinen tuomioistuin viittaa myös siihen, että kilpailun suojan tarkoituksena on tuottaa parempia ehtoja loppukuluttajille.

Sopimaton kaupallinen menettely

- 24 Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (tuomio asiassa C-453/10, Pereničová ja Perenič, 43 ja 44 kohta ja tuomio asiassa C-109/17, Bankia, 48–50 kohta) se, että sopimukseen on otettu ehto, johon on päädytty direktiivissä 2005/29 tarkoitetulla sopimattomalla kaupallisella menettelyllä, on yksi niistä seikoista, joihin voidaan nojautua arvioitaessa sopimuksen ehtojen direktiivin 93/13 4 artiklassa tarkoitettua kohtuuttomuutta.
- 25 Siten ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on arvioitava, onko riidanalaisen luottosopimuksen sopimusehtojen sanamuotoa pidettävä direktiivin 2005/29 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna harhaanjohtavana kaupallisena menettelynä. Erityisesti on vastattava kysymykseen siitä, onko aina kyse sopimattomasta kaupallisesta menettelystä, kun kulutusluottosopimuksessa ilmoitetaan lainakorko, joka lasketaan vähentämällä kaikki korkoalennukset, joita sovelletaan, jos kuluttaja käyttää alennusten edellyttämiä oheispalveluja, eikä lähtökohtaisesti sovellettavaa lainakorkoa, jossa ei ole otettu huomioon korkoalennuksia, ja vasta myöhemmin täsmällisemmin korkokanta, jota sovelletaan, jos kyseisiä alennuksia sovelletaan. Samoin on selvítettävä, onko tuomioistuimen arvioidessaan sitä, onko kaupallista menettelyä pidettävä sopimattomana, otettava huomioon myös se,

miten korkoalennusten käyttöä ja niiden soveltamatta jättämistä koskevat ehdot on muotoiltu, sekä kuluttajan mahdollisuus toimia tällä tavalla rakennetussa ehtojärjestelmässä.

- 26 Tähän kysymykseen vastattaessa on lisäksi otettava huomioon se, onko tällainen korkokannan ilmoittaminen sallittua myös direktiivissä 2008/48 säädetyin ja erityisesti sen 10 artiklan perusteella.
- 27 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että asiassa tulee esiin kysymys siitä, onko kansallisen tuomioistuimen otettava huomioon tiettyä kaupallista menettelyä soveltavan elinkeinonharjoittajan markkinaosuus, kun se arvioi, onko kaupallinen menettely direktiivin 2005/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla omiaan vääristämään kuluttajan käyttäytymistä hänen valitessaan elinkeinonharjoittajaa tai palveluntuottajaa. Tällä on merkitystä siksi, että käsiteltävässä asiassa tehtiin kulutusluottosopimus, joka lähtökohtaisesti sitoo henkilöä pitkäaikaisesti ja joka on lähtökohtaisesti omiaan vääristämään hänen markkinakäyttäytymistään olennaisesti. Luotonottaja kääntyy (tunnetumpien) luottolaitosten puoleen, jotka ovat lähempänä hänen työpaikkaansa tai kotiaan. Tämä tarkoittaa, että hän törmää useammin suuren markkinaosuuden markkinatoimijoiden tarjouksiin. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on ratkaistava, onko sen otettava huomioon myös elinkeinonharjoittajan asema merkityksellisillä tavara- ja palvelumarkkinoilla, kun se arvioi kaupallisen menettelyn harhaanjohtavuutta tai sitä, painostetaanko sillä kuluttajaa.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa myös, että käsiteltävässä asiassa on kyse pankkien eli [oikeus]henkilöiden, jotka hankkivat varallisuutta yleisöltä tulevien sijoitusten avulla, markkinoilla yleisesti käytännöstä. Näin ollen suuremmat pankit voisivat saada enemmän luotonottajia ja sitouttaa heidät epäedullisempiin ehtoihin. Tulee esiin kysymys siitä, eikö tilanteessa, jossa määräävää markkina-asemaa ei ole (käsiteltävässä asiassa ei ole esitetty tai todettu, että kantaja olisi tällaisessa asemassa), merkitystä voisi olla markkinaosuudella, kun arvioidaan, onko kaupallista menettelyä pidettävä sopimattomana.

Todellisen vuosikoron laskentatavat ja mahdollisesti virheellisen laskennan seuraukset

- 29 Käsiteltävässä asiassa tulevat esiin myös asiassa C-229/20, K, esitetyt kysymykset siitä, miten todellinen vuosikorko on laskettava ja ilmoitettava kulutusluottosopimuksessa, koska kulutusluottolain (Zakon za potrebitelskia kredit) 22 §:n mukaan, luettuna yhdessä lain 11 §:n 1 momentin 10 kohdan kanssa, kulutusluottosopimus, jossa ei ilmoiteta todellista vuosikorkoa, on pätemätön, jolloin kuluttajan on maksettava takaisin ainoastaan tosiasiallisesti saamansa määrä korkoa ja kustannuksia.

- 30 Tässä yhteydessä on selvítettävä, onko sitä, että todellinen vuosikorko on ilmoitettu kulutusluottosopimuksessa epätarkasti, käsiteltävä samoin kuin sitä, että todellista vuosikorkoa ei ole lainkaan ilmoitettu. Tällainen päätelmä vaikuttaa seuraavan siitä edellytyksestä, että kuluttajan kanssa tehdyissä sopimuksissa ehdot on laadittava selkeästi ja kaikkia epätarkkuuksia on tulkittava elinkeinonharjoittajan vahingoksi – kuluttajansuojalain 147 §, luettuna yhdessä kulutusluottolain 24 §:n kanssa. Mainituilla säännöksillä pannaan kansallisesti täytäntöön tässä järjestyksessä direktiivin 93/13 5 artikla ja direktiivin 2008/48 23 artikla.
- 31 Euroopan unionin tuomioistuin on jo tuomiossaan C-448/17, EOS KSI Slovensko, katsonut, että epäselvästi laadittu todellista vuosikorkoa koskeva ehto ei täytä direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan mukaisia vaatimuksia ja että asiaa käsittelevällä tuomioistuimella on siten toimivalta jättää soveltamatta tällaisia sopimusehtoja. Käsiteltävässä asiassa tulee esiin kysymys siitä, sovelletaanko tätä periaatetta myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja ilmoittaa todellisen vuosikoron epätarkasti (jos todellakin on kyse epätarkkuudesta) johtaakseen kuluttajaa harhaan ja vaikuttaakseen kuluttajan valinnanvapauteen.
- 32 Vastaus kysymykseen siitä, onko sitä, että todellinen vuosikorko on ilmoitettu epätarkasti, käsiteltävä samoin kuin sitä, että todellista vuosikorkoa ei ole lainkaan ilmoitettu, edellyttää käsiteltävän asian tosiseikkojen perusteella sitä, että vastataan erääseen toiseenkin kysymykseen, joka kuuluu seuraavasti: Onko käsiteltävässä asiassa sovitun oheispalvelupaketin kustannusten kaltaiset kustannukset otettava mukaan todellisen vuosikoron laskentakaavaan, kun on kyse kulutusluottosopimuksesta? Todellisen vuosikoron määrittäminen on kokonaan harmonisoitu direktiivin 2008/48 3 artiklan g alakohdassa ja unionin tuomioistuimen on siten ratkaistava, onko todellisen vuosikoron laskemisessa otettava huomioon käsiteltävän asian asianosaisten välillä sovitun kaltaisiin oheispalveluihin liittyvät maksut.
- 33 Tässä yhteydessä merkitystä on ennen kaikkea kysymyksellä siitä, ovatko mainitut oheispalvelut ”pakollisia luoton saamiseksi – – yleensä” tai onko niin, että ”luotto myönnetään” oheispalvelujen käyttämisen perusteella. Kun unionin tuomioistuin vastaa tähän kysymykseen, sen tulee ottaa huomioon, että käsiteltävässä asiassa ei tosin ole väitetty, että vastaajaa olisi harhautettu, kun häneltä saatiin suostumus oheispalvelujen käyttöön, mutta se, miten korkoalennuksia koskevat sopimusehdot on muotoiltu, merkitsee, että kuluttajan on tutustuttava lukuisiin sopimuksen liitteessä 2 oleviin ehtoihin. Lisäksi on huomattava, että sopimus voidaan tehdä ilman oheispalveluja, tosin merkittävästi erilaisin korkoehdoin, ja että osa kyseisistä oheispalveluista (esimerkiksi kunnallisten huoltopalvelujen laskujen maksaminen verkkopankkisovelluksen avulla) ei liity välittömästi luottosopimuksen kohteeseen.
- 34 Tämä korkokannan laskentatapa tuo esiin eräitä muitakin kysymyksiä. Ensinnäkin on epäselvää, onko luottosopimukseen kuulumattomien oheispalvelujen hintaa arvioitava, kun määritellään todellista vuosikorkoa. Jos näin ei ole, on epäselvää,

onko korotettua korkokantaa, jota sovelletaan, jos oheispalveluja ei käytetä, pidettävä osana luoton kustannuksia (ja vastaavasti – osana todellisen vuosikoron laskentakaavaa).

- 35 Edellä mainitun kahden kysymyksen yhteydessä – eli onko oheispalvelujen hinta osa sopimuksen todellisen vuosikoron laskentakaavaa ja onko sitä, että kyseinen korko on mahdollisesti laskettu epätarkasti, käsiteltävä samoin kuin sitä, että sopimuksessa ei ole lainkaan ilmoitettu todellista vuosikorkoa – on lisäksi arvioitava, säädetäänkö käsiteltävässä asiassa kansallisessa lainsäädännössä asianmukaisesta seuraamuksesta sille, että kyseinen korkokanta on ilmoitettu virheellisesti. Tuomion C-42/15, Home Credit Slovakia, [72] kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että kansallista lainsäädäntöä, joissa säädetään kulutusluottosopimuksen pätemättömyydestä vähäisten sisällöllisten epätarkkuuksien perusteella, voidaan pitää direktiivin 2008/48/EY [23 artiklassa] tarkoitettuna seuraamuksena, joka ei ole oikeasuhteinen. Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että on epäselvää, onko korkokannan epätarkasta ilmoittamisesta luottosopimuksessa seurattava, että kuluttaja vapautuu sopimuksen mukaisesta velvoitteestaan maksaa korkoja ja maksuja.

TYÖASIAKIRJA